

<https://mitcfu.dk/CFUTV1133226>

Efterskolen

Læremidlet	Efterskolen
Medietyper(r)	Tv-udsendelse
Fag	Dansk
Målgruppe	8.-10. klasse
Nøgleord	Observerende dokumentar, efterskoleliv, fællesskab, identitet

Fagligt fokus

Denne pædagogiske vejledning fokuserer på første afsnit af TV-dokumentaren *Efterskolen*. Afsnittet varer 43 minutter, og her følger vi årgang 19/20, der skal starte på Klejtrup Musikefterskole.

Vi får som seere lov til at komme helt tæt på både enkeltindivider og årgangen som helhed. *Efterskolen* tilbyder derfor en helt unik mulighed for at reflektere over vigtige temaer for unge som identitet, fællesskab, savn, forelskelse, venskab og ensomhed.

Efterskolen er et godt eksempel på undergenren "den observerende dokumentar", der tilhører gruppen af multimodale fag- og brugstekster. I denne vejledning bliver du og dine elever derfor understøttet i at undersøge og få et fagsprog om, hvad der kendetegner netop den observerende dokumentar. Der er desuden udarbejdet en kapitlemærkning til afsnit 1, som går mere tematisk til værks. Eleverne skal blandt andet undersøge dokumentarens anslag, spionere på hovedkaraktererne og reflektere over, om de medvirkende ville have handlet anderledes, hvis de ikke var blevet filmet.

Ideer til undervisningen

Før I ser *Efterskolen*

Melodien og teksten til *Hurtige Hænder* af The Minds of 99 er en vigtig del af lydbilledet i dokumentaren - blandt andet i anslaget. Inden I ser dokumentaren, kan det derfor give god mening at dykke ned i teksten og sætte ord på, hvilke tanker, den sætter i gang. Lyt sammen til melodien, og lad eleverne sætte tillægsord på stemningen. Er den forventningsfuld, melankolsk, munter eller noget helt andet? Bed efterfølgende eleverne i par om at markere følgende:

Grøn: Ord og sætninger om personerne i teksten og deres indbyrdes forhold.

Gul: Ord, eleverne ikke kender og forstår betydningen af.

Rød: Vendinger, eleverne godt vil tale mere om. Hvad betyder de egentlig?

Så er det nu! Første dag på Klejtrup Musikefterskole, hvor alle skal møde deres roomies for første gang. Som seere følger vi årgangen i et helt år og oplever blandt en meget frustrerende corona-nedlukning.

cfu Downloaded from <https://mitcfu.dk/CFUTV1133226> January 2024

Hurtige hænder, The Minds of 99

Noget er på vej - [redacted]
Bioerne brænder [redacted]
Bygger **lukkestier**, lever og elsker som mennesker
er bekymringsløs, det er jeg vild med
[redacted] elsker den måde, du er dig på

Lever og ånder, danser og synger
Lever og ånder, danser og synger
Tag mine hænder, mine hurtige hænder
Føl mine læber, kys mig og elsk mig

Djæns lyd er **subsonisk**, men [redacted]
Flammerne spilles i vandet
[redacted] dit inderste indre

Hurtige hænder, hurtige fødder
Lever og ånder, danser og synger
Tag mine hænder, mine hurtige hænder
Og føl mine læber, kys mig og elsk mig

Hurtige hænder, hurtige fødder
Lever og ånder, danser og synger
Tag mine hænder, mine hurtige hænder
Føl mine læber, kys mig og elsk mig
Hurtige hænder, hurtige fødder
Lever og ånder, danser og synger
Villige hænder, villige fødder
Villige læber, kys mig og elsk mig

Teksten til *Hurtige Hænder* finder du som elevmateriale sammen med vejledningen. Her kan eleverne farvemarkere.

Saml op i klassen ved at diskutere elevernes markeringer. De skal bruge dem igen, efter de har set dokumentaren.

Mens I ser *Efterskolen*

Se nu afsnit 1 i sin fulde længde og uden pauser. Du kan eventuelt gøre dig notater om elevernes reaktioner undervejs. Hvornår griner de? Hvornår bliver de ukoncentrerede? Hvornår bliver de helt stille og er tydeligvis fanget ind af beretningen? Du kan tage udgangspunkt i dine noter, når du efterfølgende skal tale med dem om deres oplevelse.

De tre hovedkarakterer i afsnit 1:

Sanna kommer fra Færøerne og skal forsøge at få et langdistanceforhold til at fungere under opholdet på efterskolen.

Sofus har haft en barsk skolegang bag sig med drillerier og ensomhed.

Marius er næsten lige blevet dumpet af sin kæreste derhjemme og har grædt non-stop en hel uge.

Efter I har set *Efterskolen*

Når I har vendt den umiddelbare oplevelse af dokumentaren, kan I dykke ned i en række analysepunkter ved at følge den tilhørende kapitlemærkning. Her er der fokus på anslaget, på afsnittets hovedkarakterer, forstanderens tale samt begreber som tillid og fællesskab.

Kapitlemærkningen booker du sammen med tv-udsendelsen.

Kapitelsæt: Efterskolen - afsnit 1

[Hent PDF med kapitlemærkning](#)

01 Anslaget (SLUT 3:19)	Anslaget begynder med en tale i anledning af, at året snart er slut. Hvad lægger I særligt mærke til i den tale, den unge pige holder? Hvad lægger I særligt mærke til hos publikum og deres reaktioner og kropssprog? Anslaget består derefter af en række lynhurtige klip af det efterskoleår, der netop er gået. Lav en liste over de situationer, I kan skimte i de hurtige klip. Hvilke af situationerne bliver I nysgerrige på at kende mere til? Tænk tilbage på jeres arbejde med teksten til "Hurtige hænder". Kan I få øje på koblinger mellem teksten og dokumentarens emne om efterskoleliv?	00:00:01
02 Spionér på afsnittets hovedpersoner (SLUT)	Del klassen i tre grupper, der hver skal spionere på en af afsnittets tre hovedpersoner: Sanna, Marius og Sofus. Grupperne har hver især ansvaret for at gøre sig notater undervejs i resten af dokumentaren. I kan fx lægge mærke til: Familieforhold, særlige personlige egenskaber, musikprofil, konfliktstof, mål med opholdet.	00:03:19
03 Forstanderens tale (14:29)	Forstanderen på Klejtrup Musikefterskole, Thomas Hagge, holder en tale på første skoledag, hvor han sammenligner det år, eleverne står overfor, med den første bemandede månerejse i 1969. Hvilke nøgleord lægger I mærke til? (det kunne være uden radiokontakt, sammenhold og tillid, forkert blik, tage vare på hinanden, nøglen til den andens lykke) Hvorfor tror I, han vælger netop denne sammenligning?	00:13:02
04 Åben scene - et rum med tillid (SLUT 40:13)	Forstanderen beder eleverne reflektere over begrebet tillid, og Sofus kommer med det samme i tanke om efterskolens åben-scene-arrangementer. Hvad er åben-scene på Klejtrup Musikefterskole? Hvorfor laver Sofus den kobling? Hvilke gode måder har I i jeres klasse for at bakke hinanden op og have hinandens ryg, så alle tør mere? Er der noget, I kunne blive bedre til?	00:38:36
05 Dokumentarens vigtigste spor (SLUT)	Hvilke spor i historien om Klejtrup Musikefterskole er I blevet mest nysgerrige på at forfølge videre frem? Er det Sofus' udvikling? Sanna og hendes langdistanceforhold til kæresten på Færøerne? Marius og hans kærestesorger? Eller nogle helt andre? Fordel nu de andre fem afsnit i serien mellem jer. Hver gruppe ser deres afsnit igennem og leder efter tre korte klip, som I synes resten af klassen skal se. Husk at argumentere for jeres klipvalg.	00:40:36

Efter det mere tematiske arbejde i kapitlemærkningen, kan du og dine elever gå tættere på genren *den observerende dokumentar*. I kan fx sammen se nærmere på skemaet herunder, hvor den observerende dokumentar sammenlignes systematisk med den traditionelle forklarende dokumentar.

Hvordan forholder *Efterskolen* sig til de to genredefinitioner? Er den en rendyrket observerende dokumentar, eller har I lagt mærke til et eller flere genrebrud?

Et sjældent brud på den observerende undergenre ser vi, da Marius skal interviewes:

Marius: Må jeg godt bevæge mig?
 Instruktøren: Ja

	Den forklarende dokumentar	Den observerende dokumentar
Fremstillingsform	<p>Forklarende fremstillingsform med gennemgående brug af en kommenterende voice over, der guider og styrer seeren.</p> <p>Er personen bag voice over-stemmen usynlig på billedsiden, kalder vi den Voice of God.</p> <p>Er personen bag voice over-stemmen synlig på billedsiden, kalder vi den: Voice of authority</p>	<p>Observerende fremstillingsform helt uden brug af instruktørens voice over. Billedsiden og de medvirkende skal klare sig selv. Kameraet er "fluen på væggen".</p>
Interviews	<p>Interviews med de medvirkende. Ofte hører vi interviewerens spørgsmål direkte.</p>	<p>Der er sjældent tale om opstillede interviews. De medvirkende kan til gengæld godt fortælle selv til kameraet, fx gennem en videodagbog.</p>
Formål	<p>Den forklarende dokumentar er særligt god til historier, der vil afsløre uretfærdigheder i samfundet og skabe debat.</p>	<p>Den observerende dokumentars force er at være usynlig som en flue på væggen. Den er derfor særlig god til de formål, der handler om at få et smugkig ind i en anderledes verden, som seeren ikke selv har adgang til.</p>
Modtagerens rolle	<p>Modtageren skal villigt lade sig lede af den kommenterende fortællerstemme og købe de argumenter, dokumentaren fremfører.</p>	<p>Den observerende dokumentar er ofte ret fortolkningsåben, så modtageren selv skal finde meningen med historien.</p>
Eksempler	<p>Svømmestjerner - under overfladen, DR1</p> <p>Partiernes skjulte overgreb, TV2</p>	<p>Alt for klikken, DR3</p> <p>Miss Perfect, DR3</p>

Afrunding

Som afrunding på arbejdet med dokumentaren kan du eventuelt lade dine elever vælge mellem en række mere undersøgende udfordringer:

- Udskift underlægningsmusikken på en valgfri scene med noget andet musik. Benspænd: Det skal være instrumental musik (altså uden sang). Brug fx biblioteket i FindTheTune, der er en del af Skoletubepakken. Undersøg hvordan musiksporet påvirker billedsporet.
- Lav et kort pitch på 1 minut om en observerende dokumentar, I tror, unge godt vil se. Pitchet skal indeholde: Emne, hovedkarakterer, målgruppe og formål.

Supplerende materialer

Det år sjæle slår smut, roman af Jesper Wung-Sung om efterskoleliv:
<https://mitcfu.dk/62264608>

Svømmestjerner – under overfladen, forklarende dokumentar fra DR1 om vilkårene for Danmarks bedste kvindelige svømmere:
<https://mitcfu.dk/TV0000116099>